

Kurumsal Kaynak Planlaması Başarısının Firmaların Algılanan ve Ölçülen Finansal Performansına Etkisinin İncelenmesi: Borsa İstanbul İmalat Sektörü Uygulaması

Serkan BAYRAKTAROĞLU* & Metin ULUKÖY** & Yavuz AKÇİ***

Özet

Kurumsal kaynak planlaması başarısının örgütsel performans üzerindeki etkisi finansal ve finansal olmayan performans ölçüm yöntemleri literatürü dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışmada örgütsel performans kriterleri olarak sadece finansal açıdan değil diğer boyutları da dikkate alan algıya dayalı performans yöntemi kullanılmıştır. Çalışma Türkiye’de faaliyette bulunan ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda (İMKB-Borsa İstanbul) hisseleri işlem gören imalat firmaları üzerine yapılan bir uygulamayla açıklanmıştır. Verilere yapısal eşitlik modelinin uygulanması için SPSS Amos 20.0 programı kullanılmıştır. Uygulanan model sonucunda KKP başarısı ile Algılanan firma performansı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu değişkenlerin birbirini açıklayabildikleri görülmüştür. Diğer değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Ayrıca algılanan firma performansları ile ölçülen firma performansları arasında ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler; KKP, örgütsel performans, algılanan performans, finansal performans

Enterprise Resource Planning Success On The Effect Of Organizational Performance Criteria For Financial And Non-Financial Analysis: A Study On Manufacturing Companies

Abstract

The effect of corporate resource planning on organizational performance has been analyzed through the literature of financial and non-financial performance measurement methods. The study uses perception-driven performance method, which takes, as organizational performance criteria, not only financial dimensions but also other dimensions into consideration. The research has been extended with an implementation on manufacturing businesses which are active in Turkey and whose shares

* Prof. Dr. Süleyman Şah Üniv. İşletme ve Yön. Bil. Fak., Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, sbayraktaroglu@hotmail.com

** Yrd. Doç. Dr. Balıkesir Üniv. Bandırma İşl. Fak., mulukoy@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Adiyaman Üniv., İkt. İdari Bil. Fak., yavuzakci@gmail.com

are processed in IMKB. To implement structural equality model on data, SPSS Amos 20.0 program has been used. After the implemented model, a meaningful correlation between KKP success and perceived business success has been reached. It has been seen that these variables can explain each other. A meaningful correlation between other variables has not been able to reached. Moreover, a correlation between perceived business success and measured business success has not been able to be found.

Key words; KKP, organizational performance, perceived performance, financial performance

GİRİŞ

Günümüz iş dünyasında bilgi teknolojileri olmadan işletmelerin rekabet etmesi neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Bilgi teknolojileri rekabetçi iş stratejilerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir KKP bilgi teknolojilerinden biri olarak işletmelerinin süreçlerini yeniden yapılandırarak yapı sunmaktadır. Bu bağlamda KKP organizasyonların temel alt yapılarını yeniden dizayn ederek verimliliklerini arttırmayı hedeflemektedir.¹

Son yıllarda birçok işletme, kaynaklarını daha iyi yönetmek için kurumsal kaynak planlaması yazılım sistemlerini kullanmaya başladı. İşletmeler bu sistemle tüm süreçlerini entegre ederek işletme çapında veri bütünlüğü sağlamayı hedeflemektedirler. İşletmeler kurumsal kaynak planlaması yazılımları ile verimliliklerini arttırmak, maliyetlerini azaltmak, doğru ve hızlı bilgi üreterek daha iyi karar vermeyi amaçlamaktadırlar.²

ERP başarısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, (üst yönetim desteği, iş süreçlerindeki büyüme, vizyon, amaç ve hedefler, örgüt yapısı vb) sistemin başarısı üzerinde ciddi etkiye sahiptir. Kurumsal kaynak planlaması uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkisi firma yöneticilerinin bu konudaki tercihlerini etkilemesi açısından önem arz etmektedir. Bu yüzden bu konuda yapılmış çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü örgüt yöneticilerin KKP uygulamalarını bir yatırım olarak değerlendirmekte dolayısıyla da bu yatırımın getirisini ve geri dönüşünü de görmek istemektedirler. Bu yüzden KKP uygulamaları ile firmaların finansal performansları üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca merak edilen finansal performans *algılan finansal performans* ve *ölçülen finansal performans* olarak iki farklı açıdan değerlendirmeye alınmıştır.

1 Arnoldina Pabedinskaite, "Factors Of Successful Implementation of ERP Systems", Economics And Management, Vol.15, 2010, s.691.

2 P.T. Kale, S.S. Banwait, ve S.C. Laroia, "Performance evaluation of ERP implementation in Indian SMEs", Journal of Manufacturing Technology Management, Vol. 21 No. 6, 2010, s.760.

2. YAZIN TARAMASI

2.1. Kurumsal Kaynak Planlaması Tanımı ve Kapsamı

Kurumsal kaynak planlaması sistemleri 1990'lı yılların başından itibaren iş ve akademik dünyada sıklıkla kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.³ Uluslararası literatürde Enterprise resource planning (ERP) olarak adlandırılan yazılımlar, Türkçede kurumsal kaynak planlaması olarak adlandırılmaktadır.⁴ Literatür incelendiğinde Kurumsal kaynak planlaması yazılımlarını farklı şekilde de adlandırıldıklarını görmekteyiz. Bunlar Entegre standart yazılım paketi, kurumsal iş sistemleri, kurumsal uygulama sistemleri ve kurumsal sistemlerdir.⁵ Bu sistemler adlandırılırken genellikle kurumsal sözcüğü kullanılmaktadır. Bunun nedeni, KKP sistemlerinin herhangi bir hizmet veya ürün üretmeye yönelik tüm süreçlerini içermesidir.⁶

KKP sistemlerinin yaygın örnekleri SAP, Oracle, Baan, Sage, Microsoft Business solutions ve Peoplesofttur. Türk KKP yazılım firmaları ise Logo ve Netsis'dir. KKP sistemleri iş süreçlerini desteklemek ve entegre çözümler sunmalarından dolayı büyük kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır.⁷ Son yıllarda orta ölçekli işletmelerde yoğun şekilde kullanmaya başladı.

Kurumsal kaynak planlaması literatürü incelendiğinde birbirine benzer ve farklı birçok tanımın yapıldığı görülmektedir. KKP yazılımları, satın alma, satış, üretim, finans ve muhasebe başta olmak üzere tüm süreçleri kontrol altına alan bir yapıyı ifade etmektedir.⁸ Benzer bir tanımda ise KKP yazılımları satın alma, muhasebe, finans, kalite, stok, üretim, lojistik, insan kaynakları müşteri ilişkileri ve pazarlama gibi bir çok fonksiyonu bünyesinde bulunduran bir yapıyı ifade etmektedir.⁹ Esteves ve Pastor'a

3 Serkan Bayraktaroğlu, ve Metin Uluköy, , "Örgütsel Faktörlerin Kurumsal Kaynak Planlaması Ve Örgütsel Performans Üzerindeki Etkisi: İMKB Şirketleri Üzerine Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.18, S.1, 2013, s.3.

4 Tansel Çetinoğlu ; Niyazi Kurnaz, ve Yılmaz Şen, "Kurumsal Kaynak Planlaması: Yönetmel Karar Verme Açısından Cp Group Uygulaması", Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 30, 2012, s.142.

5 Guy G. Gable, "Large Package Software: A Neglected Technology", Journal of Global Information Management, Vol.3, No.3,1998, s.3.

6 Talat Postacı; Önder Belgin ve Erman T. Erkan," KOBİ'lerde Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) Uygulamaları", Verimlilik Genel Müdürlüğü, Yayın No: 723, 2012, s.9.

7 Mahadevan Supramaniam; Azween Abdullah ve Ramachandran Ponnai, "Cost Analysis on ERP System Implementation amongst Malaysian SMEs", International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 5, No. 1, 2013, s.72.

8 Vincent A.Mabert ; Ashok Soni ve M.A.Venkataraman, "Enterprise Resource Planning: Managing The Implementation Process", European Journal of Operating Research, Vol.146, No.302, 2003, s.302.

9 Muhsin Çelik, "Kurumsal Kaynak Planlama Sistemlerinin Muhasebe Süreçlerine Etkisi-ne Yönelik İMKB'de Bir Araştırma", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 52, 2011, s.82.

göre KKP, İş süreçleri arasında entegrasyon sağlayarak insan kaynakları, satış finans ve üretim gibi çeşitli modüllerden oluşan yazılım paketleri olarak da tanımlanmaktadır.¹⁰

KKP bir işletmenin stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda müşteri taleplerini en uygun şekilde karşılayabilmek için farklı coğrafi bölgelerde bulunan tedarik, üretim, dağıtım ve mali kaynaklarının en etkin ve verimli bir şekilde planlanması, koordinasyonu ve kontrol edilmesi fonksiyonlarını bulunduran bir yazılım sistemidir.¹¹ KKP sistemleri bir organizasyon boyunca tüm iş süreçlerini entegre eden ticari yazılım paketleridir.¹² Benzer bir tanımda KKP bir işletme de süregelen tüm bilgi akışlarının bütünleşmesini sağlayan ticari yazılım paketleri olarak tanımlanmaktadır.¹³

KKP sistemleri organizasyonunun fonksiyonları arasında bilgi ve bilgiye dayalı süreçleri entegre eden bilgi sistemleridir.¹⁴ Aynı zamanda KKP bir kuruluşun bölümleri arasında bilgi paylaşımı sağlayarak bilgi ve iş süreçleri entegre eden bir yazılım çözümü sunmaktadır.¹⁵ KKP sistemleri işletmenin fonksiyonlarının bütünleştirilmesi yoluyla işletmenin farklı birimleri arasında bilgi akışının kolaylaşmasını sağlayan organizasyonel bilgi sistemleridir.¹⁶

Sonuç olarak KKP bilgi adaları oluşturmak üzere tasarlanmış ticari yazılım sistemleridir.¹⁷ KKP oluşturduğu bu bilgi adaları ile tüm modüllerin bilgilerini bu bilgi adalarında toplar. Herhangi bir modül istediği anda bu bilgi adalarında, istediği bilgiye ulaşır.

10 Jose Esteves, ve Joan Pastor, "Enterprise Resource Planning Systems Research: An Annotated Bibliography", Vol. 7, No.8, 2001, s.2.

11 Tansel Çetinoğlu, vd., age, s.142.

12 Don Jyh-Fu Jeng, ve Nicolas Dunk, , "Knowledge Management Enablers And Knowledge Creation In Erp System Success", International Journal Of Electronic Business Management, Vol. 11, No. 1, 2013, s.49.

13 Talat Postacı vd., age, s.9..

14 Joseph F.Brazel ve Li Dang, "The Effect Of Erp System Implementations On The Management Of Earnings And Earnings Release Dates", Journal Of Information Systems, Vol. 22, No. 2,2008, s.1.

15 Mahadevan Supramaniam, vd., age, s.72.

16 Vural Çağlıyan "Kurumsal Kaynak Planlama Yazılımı Kullanımının İşletme Performansı Üzerine Etkisi: Örnek Olay Çalışması" , Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1,2012, s.160.

17 Joseph R. Muscatello, Michael H. Small ve Injazz J. Chen, "Implementing Enterprise Resource Planning (ERP) Systems In Small And Midsize Manufacturing Firms", International Journal Of Operations & Production, Management Vol. 23, No. 8, 2003, s.850.

2.2. İşletmeleri Kurumsal Kaynak Planlaması Sistemlerine Yönelten Nedenler

KKP değişimi hedefleyen bir yapıya sahiptir. KKP organizasyonların eski sistemlerini ortadan kaldırarak yüksek teknolojiye sahip yepyeni bir sistem kurmaktadır. Genellikle organizasyonlar mevcut sistemlerini değiştirerek yerine yeni teknolojiler getirerek daha etkili olmayı hedeflemektedirler.¹⁸

İşletmeler rekabetçi özelliklerinden dolayı KKP yazılımlarına yönelmektedirler. Küreselleşme ile birlikte sınırların ortadan kalkması işletmeleri daha rekabetçi hale getirmiştir. Bilgi ve teknolojilerin bu kadar hızlı gelişmediği dönemlerde işletmeler sınırlı sayıda rakiple mücadele eder, sınırlı ürünleri üretir veya satar, sınırlı sayıda tedarikçilerle çalışır ve sınırlı sayıda müşterilere ulaşırdı. Böyle bir ortamda yüksek teknolojiye gereksinim duyulmazdı. Fakat günümüzde ise tamamen tersi bir durum söz konusudur. İşletmeler rekabet edebilmek için daha hızlı üretmeli, daha hızlı rekabet etmeli, daha hızlı hizmet sunmalı ve en önemli ise daha hızlı müşteri memnuniyeti sağlamalıdır. Bunun içinde yüksek bilgi teknolojilerine sahip olmak zorundadırlar.

Bu teknolojilerden biride Kurumsal Kaynak Planlaması sistemleridir.¹⁹ KKP kalite verimlilik ve karlılık gibi çeşitli avantajlar sunmaktadır. KKP tedarikçiler ve tüketiciler dahil olmak üzere bir organizasyon içinde rutin işlemleri bütünleştiren bir yapı sunmaktadır.²⁰ Özellikle KKP'ler işletmelere hız, maliyet, hizmet ve kalite başta olmak üzere birçok konuda verimlilik ve etkinlik sağlamaktadır²¹. KKP sistemi, verimliliği arttırmak ve rekabetçi konumunu korumak için tüm süreçleri arasında entegre bir organizasyon yapısı sunmaktadır.²² Örneğin işletmeler bugün bünyesinde binlerce, on binlerce hatta yüzbinlerce mal çeşidi barındırmaktadırlar. Bu malları devasa alışveriş merkezlerinde satmaktadırlar (ör: Carrefour, Mig-

18 Abdullah Saad Al-Malaise Al-Ghamdi, "Change management Strategies and Processes for the successful ERP System Implementation: A Proposed Model, International", Journal of Computer Science and Information Security, Vol. 11, No. 2, 2013, s.36.

19 Cahid M.Ünğan, ve Melih Met, "Bir İmalat İşletmesindeki Kurumsal Kaynak Planlaması Kurulum Süreci ve Bir Vaka Çalışması", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 2, 2012,s.12.

20 Rittik Ghosh, "A Comprehensive Study On Erp Failures Stressing On Reluctance To Change As A Cause Of Failure", Journal Of Marketing And Management, Vol.3, No.1, 2012, s.124.

21 Enver Aydoğan, "Kurumsal Kaynak Planlamasi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (Tsa)", Yıl: 12, S: 2, 2008, s.108.

22 Khaled Al-Fawaz; Zahran Al-Salti, ve Tillal Eldabı, "Critical Success Factors In Erp Implementation: A Review", European And Mediterranean Conference On Information Systems, may 25-26, 2008, s.1

ros vb.) veya binlerce hatta on binlerce bayisine satmaktadır. Bir düşünün böyle bir işletmenin satış müdür olduğunuzu, yüz binlerce malın takibini günlük yapmak zorunda kalıyorsunuz. Hangi mal kaç TL'den alındı, hangi malın son kullanma tarihi geldi, hangi maldan kaç TL kar yapıldı, hangi rafta hangi ürün var, hangi ürünün son kullanma tarihi geldi, hangi ürün bozuldu, hangi ürün demode oldu, hangi ürünün ambalajında sorun çıktı, hangi mallar kırıldı, bozuldu çürüdü vb. bu sorular daha da arttırılabilir. Bu soruların cevabını geleneksel sistemlerle bulmak mümkün değildir. Ama KKP sistemleri bu ve benzeri sorulara anında cevap vermektedir. KKP yüzbinlerce malı sistemde rahatlıkla takip etme fırsatı sunmaktadır.

Benzer bir örnekte müşteriler içinde verilebilir. Eskiden işletmelerin mevcut müşteri sayısı sınırlıydı. Bugün ise milyonlarca müşterisi olan firmalar var ve her bir müşteriyi ayrı ayrı takip etmek gerekmektedir. Bu işletmelere banka ve iletişim şirketleri örnek verilebilir. Turkcell otuz milyon müşterisinin olduğunu ifade etmektedir. Turkcell'in tüm bu müşterileri takip etmek durumundadır. Tüm müşteri ile ilgili veri bankası oluşturmalı, takibini yapmalıdır. Örneğin Tüm müşterilere her ay fatura kesmek zorunda ve bu faturalar hatasız olmalı, ödeme günü gelenleri takip etmek durumunda, zamanında ödemelerini yapamayan müşterilerini takip etmek durumundadır. Aynı zamanda milyonlarca müşteriyi gruplamak zorunda, üniversiteli memur, öğretmen sağlık çalışanı vb, her bir gruba ayrı ayrı kampanya yapmak durumundadır. Bu faaliyetleri arttırmak mümkündür. Bu faaliyetleri geleneksel sistemlerle yapmak mümkün değildir. Ancak yüksek teknolojiye sahip bilgi sistemleri ile yapabilir işte KKP bu sistemlerden biridir. İşletmeler bu nedenle KKP sistemlerini kullanmak zorunda kalmaktadırlar.

KKP aynı zamanda organizasyon birimleri satınalma, satış, finans, üretim, muhasebe vb. arasında bilgi akışı ve entegrasyon sağlar.^{23,24} Örneğin satış bir sipariş aldığını varsayalım. Sistem üzerinde tüm birimler aynı anda sistemden etkilenmektedir. Sistemden bir fatura kesildiğinde anında satış stok muhasebe ve finans modülleri etkilenir. Tüm departmanların hesaplarında değişimler söz konusu olur.

KKP İşletmelerin tüm fonksiyonlarını bütünleşik olarak çalışmalarını ve aynı zamanda kritik kaynakların yönetilmesini ve analiz edilmesini sağlar.²⁵ Bu durum işletme yöneticilerinin iş süreçlerini daha etkin yönet-

23 Jose Esteves ve Joan Pastor, age. s.2.

24 Vincent A.Mabert, age, s.302.

25 Aysel Karadede, ve Faruk Ö. Baykoç, "Kurumsal Kaynak Planlama (KKP) Uygulaması Sonrasi İşletmelerin Yaşadığı Sorunlar", Gazi Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 21, No 1, 2006, s.138.

melerini sağlar. KKP sistemi işletme yöneticilerine tüm birimlerle ilgili etkin raporlama sistemi sunar. Her bir yönetici istediği raporu istediği anda alabilmektedir. KKP aynı zamanda tüm çalışanların performanslarını da sistemde takip etme fırsatı sunmaktadır. Tüm çalışanlar sistem üzerinden takip edilebilmektedir. Böylece çalışanlardan yüksek performans alınabilmektedir. KKP ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde de incelendiğinde KKP'nin işletmelere birçok faydası olduğu görülmektedir.

Brakely (1999) ve Davenport (1998) KKP'nin başlıca avantajlarından birinin iş süreçleri entegre yeteneği olduğunu belirtmişlerdir.²⁶ Appleton, (1997) ve Brakely (1999) yaptıkları çalışmalarda KKP'nin stok maliyetlerini azalttığını, verimliliğin arttırdığını ve karlılığı arttırmada etkili olduğu bulunmuştur. Goodpasture (1995) yaptığı çalışmada ise KKP'nin üretim sürelerini kısalttığını tespit etmiştir. KKP kullanımını müşteri memnuniyetini arttırmada önemli olduğu ifade edilmiştir.²⁷

2.3. Kurumsal Kaynak Planlaması Uygulamalarında Algılanan ve Ölçülen Finansal Ölçütler

Performans belli bir işi yapan kişilerin, grupların veya işletmelerin planlanan hedeflere ne derecede ulaşabildiklerinin nitel veya nicel anlatımıdır.²⁸ Performans ölçümü iki tarihsel aşamada incelenebilir. Birincisi finansal performansa odaklanılan ve 1980'li yıllara kadar süren performans anlayışıdır. İkincisi ise 80'li yıllardan sonra finansal performansın eksikleri ile ilgili yapılan eleştirilere karşılık geliştirilen finansal olmayan performans ölçümüdür. Birinci aşamada kar, yatırım geri dönüşü, verimlilik gibi finansal ölçütler ağırlıklı olarak kullanılırken, ikinci aşamada yeni üretim teknolojileri, yönetim yaklaşımları ile birlikte müşteri gereksinimlerinin daha fazla karşılanmasına yönelik ölçütlerdir. Üretim işletmelerinde üretilen ürün miktarı performans ölçümünde mutlaka değerlendirmeye alınması gereken ölçütlerden biridir.²⁹

Finansal performans kar amacı taşıyan işletmelerde kar maksimizasyonunun sağlanması için belirlenen hedeflere ulaşma derecesinin finansal oranlar kullanılarak belirlenmesidir. Finansal performans ölçümü hem sistematik olarak yapılabilir hem de mevcut somut veriler kullanılarak

26 Joseph R. Muscatello vd., age, s.853.

27 Joseph R. Muscatello vd., age, s.853.

28 Melih Baş ve Ayhan Artar, "İşletmelerde Verimlilik Denetimi", MPM Yayınları, No: 435, Ankara, 1991, s.13.

29 Ebru T. Kabadayı, "İşletmelerdeki Üretim Performans Ölçütlerinin Gelişimi, Özellikleri ve Sürekli İyileştirme ile İlişkisi", Doğu Üniversitesi Dergisi, C.6, 2002, ss. 62-63.

yapıldığından daha düşük bir maliyet ve daha az zaman gerektirir. Buna karşılık finansal olmayan performans ölçümlerinde daha yüksek maliyet ve daha çok fazla zaman gerekmektedir.

Finansal ve finansal olmayan ölçüler ile birlikte, performans ölçümü ve kullanımı da dahil olmak üzere kurumsal performans ölçüm sistemleri ile ilgili yayımlanmış çok sayıda makale vardır.³⁰

Performans ölçümünde geleneksel finansal ölçütlerin kullanılması günümüz firmaları için yeterli olmadığından müşteri memnuniyeti, verimlilik, kurum içi iş süreçleri, yenilikçilik ve çalışan memnuniyeti gibi ölçütlere göre de performans ölçülmesine başlanmıştır.³¹ Kurumsal kaynak planlaması başarısının örgütsel performans üzerindeki etkilerinin araştırıldığı akademik çalışmalarda hem finansal hem de finansal olmayan ölçütler kullanılmaktadır. Özellikle son yıllarda yoğun şekilde finansal ölçütlerin yanında finansal olmayan algıya dayalı ölçütlerin kullanıldığı görülmektedir.

Örgütlerin sık kullandığı geleneksel performans ölçüm araçlarının pek çoğu geçmişe odaklanan bir yöntemle sınırlıydılar. Geleneksel ölçütlerin çoğu genellikle geçmiş hakkında bilgi edinilmesini, hatta geçmiş ile ilgili bir çok ayrıntıya ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Fakat geleceğe ilişkin çok fazla bir bilgi vermemektedirler. Bu durum otomobillerin “dikiz aynasına” benzetilebilir.³²

En yaygın şekilde kullanılan ve geleneksel finansal performans ölçütleri olarak değerlendirilen ölçüm araçları; Hisse Başına Kazanç (EPS, Earnings per Share), Aktif Karlılığı (ROA, Return on Asset), Faiz Vergi Amortisman Öncesi Kar (EBITDA, Earnings Before Interest, Tax, Amortization and Depreciation) ve Özsermaye Karlılığıdır (ROE, Return on Equity).³³

KKP literatürü incelendiğinde finansal ve finansal olmayan birçok ölçütün kullanıldığı görülmektedir. Wieder ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada, KKP sistemlerinin iş süreci performansı üzerindeki etkilerini ölçtükleri çalışmalarında finansal ölçütleri kullandıkları görülmektedir.

30 Ali Coşkun ve Nizamettin Bayyur., “Measurement Frekans of Performance Indicators and Satisfaction on Corporate Performance: A Survey on Manufacturing Companies”, *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, Issue.13,2008, s.80.

31 Zahirul Hoque “Linking Environmental Uncertainty to Non-Financial Performance Measures and Performance a Research Note”, *The British Accounting Review*, vol.37, 2005, pp.471-472.

32 Rasim İ. Gökbulut “Hissedar Değeri ile Finansal Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki ve İMKB Üzerine Bir Uygulama”, *Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sos. Bil. Ens., Finans ABD, İstanbul, 2009, s.49.*

33 Rasim İ. Gökbulut, age, s.54

Çalışmada finansal ölçüt kriteri olarak yatırımın geri dönüşü, satış büyüme oranı, maliyet azaltımı ve nakit akışıdır.³⁴ Hunton ve arkadaşlarının KKP uygulamalarının örgüt performansı üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmada ise finansal ölçütler olarak varlıkların getirisi, varlıkların geri dönüşü, satışların geri dönüşü ve aktif devir hızı oranları kullanıldığı görülmektedir.³⁵ Matolcsy ve arkadaşlarının KKP uygulamalarının ekonomik faydalarını araştırdıkları çalışmada ise, temel performans kriteri olarak cari oran, stok devir, net kâr marjı, sabit aktif devir hızı ve satış değişim oranlarını kullanıldığı görülmektedir.³⁶

Demirhan ve Burcu işletmelerde kurumsal kaynak planlama sistemlerinin kullanımı ve finansal performans üzerine etkileri adlı çalışmalarında kullandıkları finansal ölçütler, Brüt kar, faaliyet karı, aktif kar ve stok devir hızıdır. Çalışmada KKP kullanımının işletme içi fonksiyonların entegrasyonunu, iş süreçlerinin standartlaştırılmasını ve maliyet kontrolünde etkinliği sağlayarak stok devir hızı ve brüt kar marjını olumlu yönde etkileyebildiği görülmektedir. Ancak kullanılan modüller dikkate alındı müşteriler ve tedarikçiler ile tam olarak entegrasyon sağlanamadığı belirtilmiştir. Bu kapsamda KKP kullanan işletmelerin, işletme içi entegrasyonu sağlayabildiği kadar, işletme dışı iş ortakları ile de entegrasyon gerçekleştirebilmesi halinde finansal performanslarının daha olumlu etkilenebileceği sonucuna varılmıştır.³⁷

Jalal KKP'nin iş performansı üzerindeki etkisini araştırdığı algıya dayalı ölçütler kullanıldığı görülmektedir. Çalışmada kullanılan ölçütler verimlilik ve yenilik, müşteri memnuniyeti, yönetim kontrolü, bölümler arası iletişim ve işbirliği ölçütlerini kullandığı görülmektedir.³⁸ Law ve Ngai ise örgütsel faktörlerin KKP başarısı üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında ise algıya dayalı ölçütler kullandıkları görülmektedir.

34 Bernhard Wieder ; Peter Booth; Zoltan P. Matolcsy ve Ossimitz L. Maria "The Impact Of ERP Systems on Firm And Business Process Performance", Journal of Enterprise Information Management, Vol. 19, No.1/2, 2006, s.18.

35 James E. Hunton ; Barbara Lippincott, ve Jacqueline L. Reck, "Enterprise Resource Planning Systems: Comparing Firm Performance of Adopters and Nonadopters", International Journal of Accounting Information Systems, Vol.4, 2003, p.169.

36 Zoltan P. Matolcsy; Peter Booth, ve Bernhard Wieder, "Economic Benefits of Enterprise Resource Planning Systems: Some Empirical Evidence", Accounting and Finance, Vol.45, 2005, s.452.

37 Dilek Demirhan ve Burcu Aracıoğlu, "İşletmelerde Kurumsal Kaynak Planlama Sistemlerinin Kullanımı ve Finansal Performans Üzerine Etkileri", Celal Bayar Üniversitesi , Sosyal Bilimler Dergisi , Cilt :8 Sayı :1, 2010,s.95.

38 Akram Jalal, "Enterprise Resource Planning: An Empirical Study of Its Impact on Job Performance", International Journal of Business and Information, Vol.6, Number 1, June 2011, s.77.

Bu ölçütler, satışlardaki büyüme, rakipler, müşteri tatmini, müşteri tutma oranı ve karlıktır.³⁹

Özer ve Akça yenilikçi özelliklerin, Kurumsal kaynak planlaması uygulama başarısına ve algılanan organizasyonel performans üzerine etkisi adlı çalışmalarında araştırdığı algıya dayalı ölçütler kullanıldığı görülmektedir. Çalışmada KKP uygulama başarısını, teknik uyumluluk, iş süreçlerin yeniden gözden geçirilmesi ve toplam kalite yönetimi uygulamalarının olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Aynı zamanda KKP uygulama başarısındaki artışın, organizasyonel performansı da arttırdığı görülmektedir. Çalışma genel olarak değerlendirildiğinde algılanan organizasyonel performansı en yüksek oranda KKP uygulama başarısı etkilemekte olduğu görülmektedir.⁴⁰

Özdemir, KKP kullanımının kobilerin algılanan performansı üzerine etkisi kayseri imalat sektörü örneği adlı çalışmasında KKP uygulaması sonrasında algılanan performans değişimleri bakımından analiz edilmiştir. Çalışmada ürün, maliyet, diğer finansal göstergeler, teslimat, tedarik ve müşterilerle ilgili performans ölçütleri kullanılmıştır. Çalışmada performans ölçütlerinin her birine göre KKP sitemlerinin algılanan işletme performansını olumlu etkilediği görülmektedir.⁴¹

Yapılan çalışmalar incelendiğinde Kurumsal kaynak planlaması başarısının örgütsel performans üzerindeki etkisi finansal ve finansal olmayan ölçütler kullanılarak ölçülmüştür. Çalışmada literatür dikkate alınarak Kurumsal kaynak planlaması başarısının örgütsel performans üzerindeki etkisi finansal ve finansal olmayan ölçütler kullanılarak araştırılacaktır.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

İşletmeler KKP uygulamalarından yüksek başarı beklemektedirler. KKP önemli yatırım, kaynak ve zaman maliyetlerini ortaya çıkarmasına rağmen başarıyı garanti etmez. Bu kapsamda çalışmada KKP başarısının örgütsel

39 Chuk C.H. Law ve Eric W.T. Ngai, "ERP Systems Adoption: An Exploratory Study Of The Organizational Factors And Impacts of ERP Success", *Information & Management*, Vol.44, No.418, 2007, ss. 421-422.

40 Gökhan Özer ve Yaşar Akça, "Yenilikçi Özelliklerin, Kurumsal Kaynak Planlaması Uygulama Başarısına Ve Algılanan Organizasyonel Performans Üzerine Etkisi", *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5,2007, s.65-66.

41 İhsan A.Özdemir, "ERP Kullanımının Kobilerin Algılanan Performansı Üzerine Etkisi: Kayseri İmalat Sektörü Örneği", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 33, 2009, s.184.

performans üzerindeki etkilerini finansal ve finansal olmayan ölçütler kullanılarak analiz edilerek çözüm önerileri sunmaktır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Çalışmanın kapsamı Türkiye’de faaliyette bulunan ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda (İMKB- Borsa İstanbul) hisseleri işlem gören imalat sanayi işletmeleri olarak belirlenmiştir. Veriler anket yoluyla toplandığından anketi cevaplayan kişilerin tüm soruları doğru cevapladıkları varsayılmaktadır. Anket soruları analitik bilgi düzeyleri yüksek olduğu kabul edilen üst düzey yöneticilere (CEO, CIO ve departman müdürleri) uygulanmıştır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

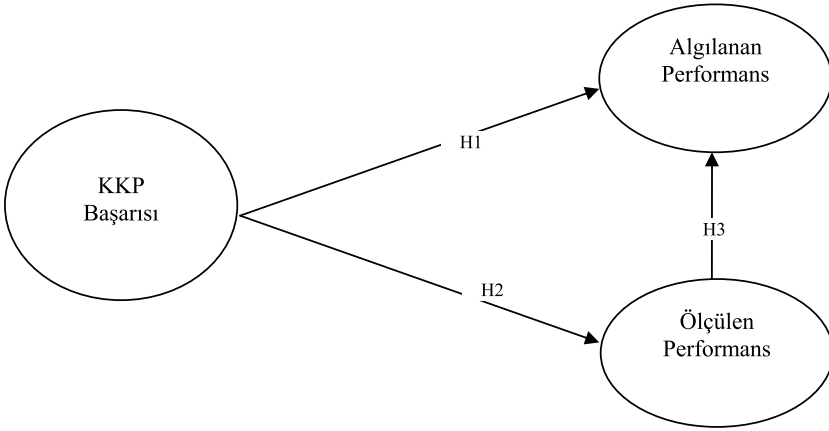
Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada öncelikle kurumsal kaynak planlaması, örgütsel performans ve performans kavramlarına yönelik kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışmadaki anket formu yerli ve yabancı literatür taranarak oluşturulmuştur. Literatürden yararlanarak oluşturulan sorular güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve 5’li Likert ölçeği kullanılarak uygulanmıştır. Çalışmada 174 firmanın 54’ünden geçerli anket elde edilmiştir. Böylece analize elverişli toplam 54 anket formu değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Sonuçların analizinde SPSS 20.0 programı kullanılmıştır.

Çalışmada KKP uygulama başarısının örgütsel faktörler üzerindeki etkisi sadece finansal açıdan değil diğer boyutları da dikkate alan algıya dayalı performans yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada ölçülen finansal performans oranları için anket uygulanan firmaların İMKB (Borsa İstanbul) veri tabanında halka açık olan mali tablolarından ROI, ROA, ROE ve ROS oranları hesaplanarak kullanılmıştır. Finansal olmayan performans için ise KKP anketinde algıya dayalı performanslar kullanılmıştır. Böylelikle araştırmanın modeli ve hipotezleri aşağıdaki gibi olmuştur.

Bu çalışmada Borsa İstanbul firmaları birçok önemli avantajından dolayı tercih edilmiştir. Öncelikle buradaki firmalar kurumsallaşma ilkelerine göre faaliyet göstermek zorunda olduklarından dolayı birçok finansal bilgiyi şeffaflık ilkesi gereğince kamuoyuyla paylaşmak zorunda olmalarıdır. Bu yüzden firmaların finansal performans oranlarının hesaplanması için ihtiyaç duyulacak mali tabloların denetimden geçmiş hallerine BIST veri tabanından ulaşılarak temin edilebilmiştir. BIST’te senetleri işlem gö-

ren firmalar aynı zamanda Türkiye'nin en büyük firmaları arasındadır. Bu yüzden hem kurumsal kaynak planlamasına ilişkin algıları hem de finansal performansa ilişkin algılarına ilişkin veriler buna göre yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca Borsa İstanbul'daki sektörlerden özellikle imalat sektörü firmaları tercih edilmiştir. Çünkü imalat firmaları sanayinin lokomotifidir. İmalat sektörü firmaları kurumsal kaynak planlaması uygulamalarının etkili bir biçimde uygulanacağı firmalardan olduğundan dolayı da tercih edilmiştir.

Şekil 1: KKP Başarısı ile Firma Performansı ölçüm modeli

3.4. Modelde kullanılan faktörler ve hipotezler

Literatür incelemesi sonucunda belirlenen faktörler SPSS 20.0 programında önce kaiser mayer oklin değerleri alınmış ve daha sonra da faktör analizi yapılarak faktör yükleri belirlenmiştir. Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değeri .651 olarak hesaplanmıştır. KMO değerleri 0,50'den büyük olması ve Barlett değerleri 0,000 olduğundan faktör analizine uygun olduklarına karar verilmiştir. Faktör analizi sonucunda faktör 1: KKP başarısı, faktör 2: Algılanan performans ve faktör 3: Ölçülen performans olarak belirlenmiştir. Belirlenen faktörlerdeki maddelerin faktör yükü .50'den büyük olan maddeler yapısal eşitlik modeli analizinde kullanılmıştır.

Ölçek güvenilirliğinin belirlenmesi için SPSS 20.0 programında yapılan güvenirlik analizi sonucu anket verilerinin Alpha güvenirlik katsayısı, KKP başarısı için .903 algılanan performans için ise .830 ve ölçülen performans için de .723 olarak hesaplanmıştır. Cronbach'ın alfa katsayısına göre bu değer 0.70'den daha yüksek bir değer olduğundan anketin yeteri

kadar güvenilir olduğuna ve dolayısıyla araştırmada kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 2: Güvenirlik Katsayıları (Cronbach's Alpha)

Faktörler	Alfa Katsayısı
KKP Başarısı	.903
Algılanan Performans	.830
Ölçülen performans	.723

KKP başarısı: kurumsal kaynak planlaması başarısı için belirlenen faktörler; firmanın kapasite planlaması, maliyet tahmini ve envanter kontrolünü geliştirmesi, birimler arasında işbirliği sağlanması ve bilgi ve raporların zamanında üretilmesidir.

Algılanan Performans: Kurumsal kaynak planlaması başarısını etkileyen üst yönetim seviyesindeki örgütsel faktörlere odaklanılmıştır. Bu faktörler, Üst yönetim desteği, CEO-BT arasındaki mesafesi, iş süreçlerinin büyümesi ve stratejik niyettir.

Ölçülen Performans: Örneklem alınan firmaların Borsa İstanbul veri tabanında bulunan kamuya açık mali tablolar üzerinde yapılan hesaplamalar sonucunda bulunan finansal performans oranlarından oluşmaktadır. Bunlar; Aktif karlılık oranı (ROI), Öz sermaye karlılığı oranı (ROA), Yatırım karlılığı oranı (ROE) ve Satışların karlılığı oranıdır (ROS).

H1: Kurumsal Kaynak Planlaması başarısı firmaların algılanan finansal performanslarında olumlu bir etkiye sahiptir.

H2: Kurumsal Kaynak Planlamasının başarısının firmaların ölçülen finansal performanslarında olumlu bir etkiye sahiptir.

H3: Firmaların Algılanan finansal performansları ile ölçülen finansal performansları arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.5. Araştırmanın Bulguları

Araştırma verilerinin elde edilmesi için hazırlanan anketler Borsa İstanbul'da hisse senetleri kote olmuş olan 174 imalat sanayi sektörü firmalarının tamamına uygulanmaya çalışılmıştır. Veriler toplanması Haziran - Aralık 2011 döneminde yapılmıştır. Öncelikle firmaların tamamına mail yoluyla uygulanmış, daha sonra da dönüş alınamayan firmalardan

telefonla ve randevu alınarak anketler uygulanmaya çalışılmıştır. Sonuçta 54 firmadan geçerli anket verisi elde edilmiştir. $54/174=0,31$ (%31) oranındaki hem geri dönüş oranı hem de örneklem büyüklüğünün kabul edilebilir sınırlarda olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 1: Firmaların Sektörlere Göre Dağılımı

İMALAT SANAYİİ SEKTÖRLERİ	Evren	Örneklem Sayısı	Örneklem %
Gıda, içki ve tütün	27	11	40,7
Dokuma, giyim eşyası ve deri	31	8	25,8
Orman ürünleri ve mobilya	2	0	0
Kağıt ve kağıt ürünleri, basım ve yayın	17	6	35,3
Kimya, petrol kauçuk ve plastik ürünler	26	10	38,5
Taş ve toprağa dayalı	26	9	34,6
Metal ana sanayi	15	4	26,7
Metal eşya, makine ve gereç yapım	27	6	22,2
Diğer imalat sanayi	3	0	0
TOPLAM	174	54	31,0

3.6. Yapısal Eşitlik Modellemesi

Çok değişkenli analiz yöntemlerinin aksine, teorik modelin bir bütün olarak değerlendirilmesine olanak sağlayan yapısal eşitlik modeli, pek çok alanda yapılan araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Yapısal eşitlik modeli teorik modelde yer alan ilişkileri eş zamanlı değerlendirebilmenin yanı sıra, ölçümde oluşan hataları dikkate alması ve gizil değişkenler içermesi, yapısal eşitlik modellemesini üstün kılan diğer özelliklerdir.⁴² Yapısal modelin amacı, ölçme modelinde yer alan ve “iyi uyum” gösteren veriler aracılığıyla kurulan hipotezlerin test edilebilmesini sağlamaktır. Diğer bir deyişle, bu model aracılığıyla ölçme modelinde yer alan gözlemlenebilir (observed) değişkenlerin gizli (latent) değişkenleri ne oranda ölçtüğü değerlendirilebilmektedir.^{43,44}

42 Tenko Raykov ve George A. Marcoulides, “A First Course in Structural Equation Modeling” (2th. Ed.), Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates., 2006, s.1.

43 Selçuk Perçin, “İmalat Firmalarının Yeni Ürün Geliştirme Performansını Etkileyen Faktörler: ISO 1000 Firmalarına Yönelik Bir Araştırma”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 20, Sayı.1, 2006, s.367.

44 James B. GRACE, “Structural Equation Modeling and Natural Systems”, Cambridge, UK: Cambridge University Pres., 2006, s.83.

KKP başarısı ile firmaların algılanan ve ölçülen performanslarının belirlenmesi için kurulan yapısal eşitlik modelinin uygulamasında öncelikle yapısal model kurulmuş, daha sonra uyum indisleri ölçülmüş ve son olarak model değerleri bulunmuştur. Kurulan yapısal eşitlik modeli aşağıda şekil: 1'de verilmiştir.

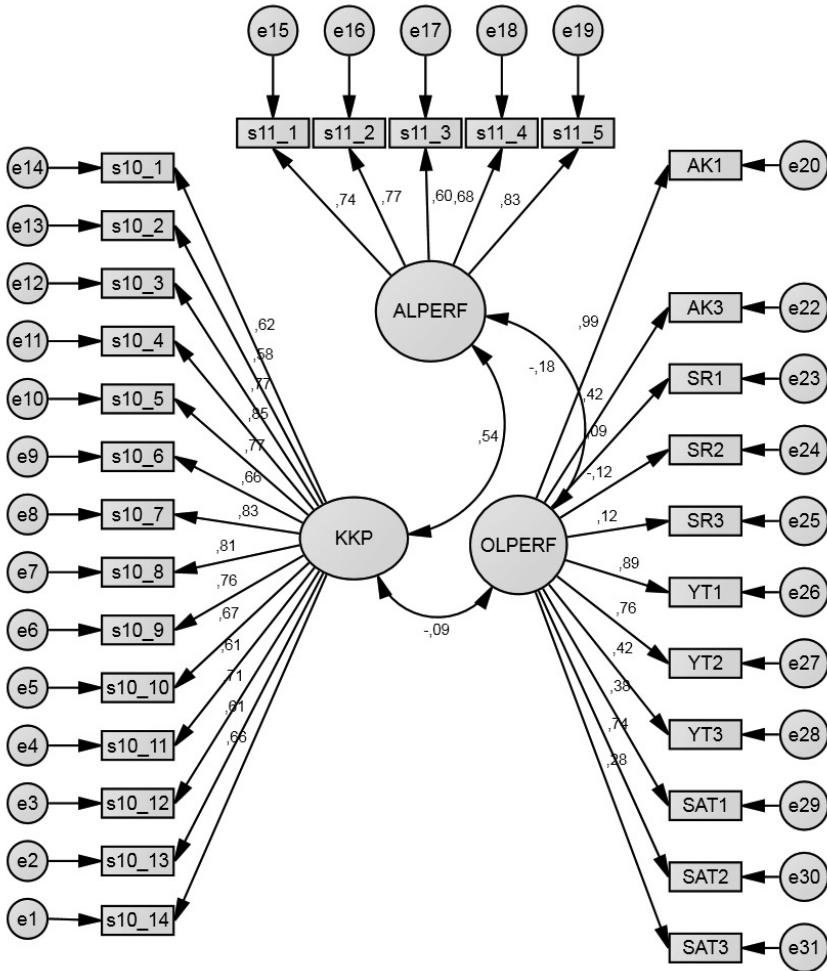
Tablo 3: Yapısal Eşitlik Modeli Uyum İyiliği Referans Değerleri ve Ölçüm Değerleri

Uyum İyiliği	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Model Değerleri	Sonuç
Chi-Square	En az	En az	893,106	
df (SD)	En az	En az	402	
X²/df	$0 \leq X^2/df \leq 2$	$2 < X^2/df \leq 3$	2,222	Kabul edilebilir
P-value	< ,05	< ,05	0,00000	İyi uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$.05 < RMSEA \leq .08$	0,048	İyi uyum
CFI	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	$.95 \leq CFI < .97$	0.912	Kabul edilebilir
RMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .10$	0.048	İyi uyum
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI < .95$	0.956	Kabul edilebilir
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI < .90$	0.934	İyi uyum

Uyum iyiliği indekslerinin büyük kısmı kabul sınırları içerisinde olduğundan herhangi bir değişken modelden çıkarılmamış sadece bazı değişkenler arası kovaryanslar oluşturulmuştur.⁴⁵

45 Talha Ustasüleyman ve Kemal Eyüboğlu, "Bireylerin İnternet Bankacılığını Benimsemesini Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli ile Belirlenmesi", BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, Cilt.4, Sayı.2, 2010, s.24.

Şekil 2: KKP Başarısı ile Firma Performansları arasındaki Yapısal Eşitlik Parametreleri

Tablo 3: Yapısal Modele İlişkin En Yüksek Olabilirlik (Maximum Likelihood) Değerleri ve Anlamlılık (Significant – p) Düzeyleri

MODEL İLİŞKİLERİ		Estimate	S.E.	C.R.	p
KKP Başarısı	↔ Algılanan Performans	,542*	,353	1,537	,011
Ölçülen Performans	↔ KKP Başarısı	-,092**	,029	-3,172	,542
Algılanan Performans	↔ Ölçülen Performans	-,183**	,118	-1,551	,266

(*p<,05 **p>,05 (Estimate-MLE=Standart tahmin değeri, S.E.=Standart hata,C.R.=değerleri) χ^2 (chi square): 893,106, SD(df): 402, P.: ,000, χ^2 /SD=893,106 / 402 = 2,222, GFI: ,956, CFI: ,912 olarak bulunmuştur.)

Yapısal model sonuçlarına göre KKP başarısı ile Algılanan firma performansı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. KKP başarısı ile Ölçülen performans arasında ve Algılanan performans ile Ölçülen performans arasında anlamlı ilişkiler bulunmamıştır. KKP başarısı ile Algılanan firma performansı değişkenleri birbirlerini açıklar nitelikte sonuçlanmıştır. KKP başarısındaki bir birimlik değişim algılanan performansta .54'lük bir değişime işaret etmesine rağmen, Ölçülen performans ile KKP başarısı ve Algılanan performans değişkenleri birbirlerini anlamlı düzeyde açıklayamamaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kurumsal kaynak Planlaması uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkisinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmadan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

KKP başarısı ile algılanan firma performansı arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu ve birbirlerini açıklar nitelikte olduğu görülmüştür. Benzer şekilde yapılan diğer araştırmalarda da bu iki değişken arasındaki korelasyonun yüksek olduğu görülmüştür.⁴⁶ Buna göre KKP uygulamalarının başarılı bir biçimde yürütülmesinin firma performansında olumlu etkisinin olduğu yani KKP başarısındaki değişimin firma performansındaki değişimi yeteri kadar ve anlamlı bir biçimde açıklayabildiği söylenebilir. Aynı şekilde KKP başarısı ile firmaların mali tabloları kullanılarak ölçülen finansal performansları arasında da anlamlı ilişki beklenmesine rağmen

men anlamlı ilişki görülememiştir. Bu durum algılanan firma performansı ile ölçülen firma performansının birbiriyle paralel görünmediğini ortaya koymaktadır. Özellikle anketleri cevaplayan yöneticilerin firma performansına ilişkin verdiği yanıtların yalnızca finansal verilere göre değil aynı zamanda firma değeri, pazar payı, iş ve personel verimliği, ekonomik katma değer gibi finansal olmayan verilerle birlikte değerlendirildikleri ortaya çıkmaktadır.

Bu sonuçlara bağlı olarak firmaların başarılı bir biçimde kurumsal kaynak planlaması alt yapısını oluşturup kullanmaları durumunda performanslarında olumlu farkların oluşabileceği söylenebilir. Günümüzde performans göstergesi olarak çok farklı ölçüm modeli kullanılmasına rağmen geleneksel firma performans ölçütlerinin de en sık kullanıldığı bilinmektedir. Bu araştırmada da özellikle anket yoluyla veri toplanan BIST imalat sektörü firmalarının kurumsal kaynak planlaması kullanma zamanları ile bu zamanlara uyumlu olan finansal oranları kullanılmıştır.

Sonuç olarak firmaların kurumsal kaynak planlaması yaparak faaliyetlerini planlayıp yürütmeleri örgüt performanslarına olumlu etki yaptığı söylenebilir. Fakat kurumsal kaynak planlaması uygulamalarının gerçek ihtiyaca göre alınır kullanılmasının firma başarısında ve performansında önemli bir fark oluşturacağı düşünülmektedir. İleride bu konuya benzer çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, ISO 500 firmalarını evren olarak alarak test edebilirler. Ayrıca kurumsal kaynak planlamasının verimli uygulanabileceği finans sektörü, hizmet sektörü gibi sektörlerde de uygulanarak farklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- AL-GHAMDI, Abdullah Saad AL-Malaise, (2013), Change management Strategies and Processes for the successful ERP System Implementation: A Proposed Model, **International Journal of Computer Science and Information Security**, Vol. 11, No. 2, ss. 36-41.
- AL-FAWAZ, Khaled; AL-SALTI, Zahran ve ELDABI, Tillal, (2008), Critical Success Factors In ERP Implementation: A Review, **European and Mediterranean Conference on Information Systems**, pp.1-9
- AYDOĞAN, Enver, (2008), Kurumsal Kaynak Planlamasi, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)**, Yıl: 12, S: 2, ss.107-118.
- BAŞ, Melih ve Ayhan Artar, (1991), "İşletmelerde Verimlilik Denetimi", MPM Yayınları, No: 435, Ankara.
- BAYRAKTAROĞLU, Serkan ve ULUKÖY, Metin, (2013), Örgütsel Faktörlerin Kurumsal Kaynak Planlaması Ve Örgütsel Performans Üzerindeki Etkisi: İMKB Şirketleri Üzerine Bir Araştırma, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.18, S.1, ss.1-16
- BRAZEL, F.Joseph ve DANG, Li, (2008), The Effect of ERP System Implementations on the Management of Earnings and Earnings Release Dates, **Journal Of Information Systems**, Vol. 22, No. 2, ss. 1-21.
- COŞKUN, Ali ve Nizamettin, Bayyur, (2008), "Measurement Frequency of Performance Indicators and Satisfaction on Corporate Performance: A Survey on Manufacturing Companies", **European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences**, Issue.13, ss.79-87.
- ÇAĞLIYAN, Vural, (2012), Kurumsal Kaynak Planlama Yazılımı Kullanımının İşletme Performansı Üzerine Etkisi: Örnek Olay Çalışması, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2012, Cilt: 5, Sayı: 1, ss. 159-178.
- CELİK, Muhsin, (2011), Kurumsal Kaynak Planlama Sistemlerinin Muhasebe Süreçlerine Etkisine Yönelik İMKB'de Bir Araştırma, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 52, ss. 81-94
- ÇETİNOĞLU, Tansel; KURNAZ, Niyazi ve ŞEN, Yılmaz (2012), Kurumsal Kaynak Planlaması: Yönetmelik Karar Verme Açısından Cp Group Uygulaması, **Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, sayı 30, ss.141-154.
- DEMİRHAN, Dilek ve ARACIOĞLU, Burcu, (2010), İşletmelerde Kurumsal Kaynak Planlama Sistemlerinin Kullanımı ve Finansal Performans Üzerine Etkileri, **Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt :8 Sayı :1, ss.77-96.
- ESTEVES, Jose ve PASTOR, Joan (2001), Enterprise Resource Planning Systems Research: An Annotated Bibliography, Vol. 7, No. 8, ss. 1-52.
- GÖKBULUT, İ. Rasim, (2009), "Hissedar Değeri ile Finansal Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki ve İMKB Üzerine Bir Uygulama", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sos. Bil. Ens., Finans ABD, İstanbul.
- GABLE, G. Guy, (1998), Large Package Software: A Neglected Technology, **Journal of Global Information Management**, Vol.3, No.3, ss. 3-4

- GHOSH, Rittik. (2012), A Comprehensive Study on ERP Failures Stressing on Reluctance to Change as a Cause of Failure , **Journal of Marketing and Management**, Vol.3, No.1, pp.123-134,
- GRACE, B. James, (2006), Structural Equation Modeling and Natural Systems, Cambridge, UK: Cambridge University Pres.
- HOQUE, Zahirul, (2005), "Linking Environmental Uncertainty to Non-Financial Performance Measures and Performance a Research Note", **The British Accounting Review**, vol.37, pp.471-481.
- JALAL, Akram, (2011), Enterprise Resource Planning: An Empirical Study of Its Impact on Job Performance, **International Journal of Business and Information**, Vol.6, Number 1, June 2011, pp.77-90.
- JENG, Don Jyh-Fu ve DUNK, Nicolas, (2013), Knowledge Management Enablers And Knowledge Creation In Erp System Success, **International Journal Of Electronic Business Management**, Vol. 11, No. 1, ss. 49-59 .
- KABADAYI, T. Ebru, (2002), "İşletmelerdeki Üretim Performans Ölçütlerinin Gelişimi, Özellikleri ve Sürekli İyileştirme ile İlişkisi", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, C.6, ss. 61-75.
- KALE, P.T.; BANWAİT, S.S. ve LAROİYA, S.C., Performance evaluation of ERP implementation in Indian SMEs, **Journal of Manufacturing Technology Management**, Vol. 21 No. 6, 2010, pp. 758-780.
- KARADEDE, Aysel ve BAYKOÇ, Ö. Faruk , (2006), Kurumsal Kaynak Planlama (Kkp) Uygulaması Sonrası İşletmelerin Yaşadığı Sorunlar, **Gazi Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, No 1, ss.137-149.
- LAW, H.C.Chuck ve NGAI W.T. Eric, (2007), "ERP Systems Adoption: An Exploratory Study Of The Organizational Factors And Impacts of ERP Success", **Information & Management**, Vol.44, No.418, pp. 387-406.
- MABERT, A.Vincent ; SONI Ashok ve VENKATARAMAN, M.A., (2003), "Enterprise Resource Planning: Managing The Implementation Process", **European Journal of Operating Research**, Vol.146, No.302, PP.302-314
- MATOLCSY,P. Zoltan; BOOTH, Peter. ve WIEDER, Bernhard., (2005), "Economic Benefits of Enterprise Resource Planning Systems: Some Empirical Evidence", **Accounting and Finance**, Vol.45, pp. 439-456.
- MUSCATELLO, R. Joseph ; SMALL ,H. Michael; CHEN, J. Injazz , (2003), Implementing Enterprise Resource Planning (ERP) Systems In Small And Midsize Manufacturing Firms, **International Journal of Operations & Production Management** Vol. 23, No. 8, ss. 850-871.
- ÖZDEMİR, A. İhsan, (2009), ERP Kullanımının Kobilerin Algılanan Performansı Üzerine Etkisi: Kayseri İmalat Sektörü Örneği, **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı: 33, Temmuz-Aralık 2009, ss.173-187.
- ÖZER, Gökhan; AKÇA, Yaşar, (2007), Yenilikçi Özelliklerin, Kurumsal Kaynak Planlaması Uygulama Başarısına Ve Algılanan Organizasyonel Performans Üzerine Etkisi, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 3, Sayı 5, ss. 53-70.

- HUNTON, E. James; LIPPINCOTT, Barbara ve RECK, I. Jacqueline, (2003), Enterprise Resource Planning Systems: Comparing Firm Performance of Adopters and Nonadopters, **International Journal of Accounting Information Systems**, Vol.4, pp.165-184
- PABEDINSKAITE, Arnoldina, (2010), Factors Of Successful Implementation of ERP Systems, **Economics And Management**, Vol.15, ss. 691-697.
- PERÇİN, Selçuk, (2006), İmalat Firmalarının Yeni Ürün Geliştirme Performansını Etkileyen Faktörler: ISO 1000 Firmalarına Yönelik Bir Araştırma, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 20, Sayı.1, ss.357-375.
- POSTACI, Talat; BELGİN, Önder ve ERKAN, T. Erman, (2012), KOBİ'lerde Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) Uygulamaları, **Verimlilik Genel Müdürlüğü**, Yayın No: 723, ss. 1-60.
- RAYKOV, Tenko ve MARCOULIDES, A. George, (2006), "A First Course in Structural Equation Modeling" (2th. Ed.), **Mahwah**, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- SUPRAMANIAM, Mahadevan; ABDULLAH, Azween ve PONNAN, Ramachandran (2013), Cost Analysis on ERP System Implementation amongst Malaysian SMEs, **International Journal of Trade, Economics and Finance**, Vol. 5, No. 1, ss. 72-76.
- USTASÜLEYMAN Talha. ve Kemal Eyüboğlu, (2010), "Bireylerin İnternet Bankacılığını Benimsemesini Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli ile Belirlenmesi", **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**, Cilt.4, Sayı.2, ss.11-38.
- ÜNĞAN, M. Cahid ve MET, Melih, (2012), Bir İmalat İşletmesindeki Kurumsal Kaynak Planlaması Kurulum Süreci ve Bir Vaka Çalışması, **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 13, Sayı 2.
- WIEDER, Bernhard.; BOOTH, Peter; MATOLCSY, P. Zoltan. ve MARIA, L. Ossimitz., (2006), The Impact Of ERP Systems on Firm And Business Process Performance, **Journal of Enterprise Information Management**, Vol. 19, No.1/2, pp. 13-29.